

**Scenariusz lekcji,
przeprowadzonej w klasie II/III szkoły ponadgimnazjalnej,
z historii i społeczeństwa**

1. Wątek i TEMAT: 7, Rządzący i rządzeni. Temat: Miasta i mieszczanie w średniowieczu
2. Autor: Bartosz Rzońca
3. Klasa: 2 lub 3 ponadgimnazjalna (liczba uczniów 24-30)
4. Program: KPW-

Jest to lekcja w formie gry po mieście, która ma za zadanie przybliżyć uczniom średniowieczne miasto. Drugim etapem jest zwiedzanie podziemi Rynku krakowskiego, gdzie będzie można zobaczyć i dotknąć historii z początków miasta.

5. Czas trwania: ok. 4 godziny
6. Czas realizacji: 3
(ile lekcji obejmuje scenariusz)
7. Metody przeprowadzenia lekcji: gra edukacyjna, dyskusja,
8. Formy pracy: praca zbiorowa , praca grupowa

9. Cele:

Uczeń:

- opisuje przyczyny powstawania miast w średniowieczu,
- charakteryzuje lokacje na prawie niemieckim,
- opisuje charakter władzy wójta i ławy miejskiej w średniowieczu,
- wymienia przykładowe przywileje miejskie i patrycjuszowskie,
- opisuje strukturę społeczeństwa miejskiego,
- porównuje północne miasta i włoskie republiki kupieckie.

10. Spodziewane efekty (umiejętności, jakie powinien zdobyć uczeń)

- rozumie rolę zasadzcy w procesie lokacyjnym,

- porządkuje proces lokacji na prawie niemieckim.

11. Metody sprawdzania osiągniętych celów:

- test sprawdzający wiedzę
- wyniki rozwiązywanych zadań
- wyniki gry edukacyjnej

12. Sposoby motywowania uczniów:

- uczniowie otrzymują plusy za aktywność, wykazywaną podczas gry i wypełniania zadań sprawdzających (quiz/krzyżówka/tekst z lukami),
- każdy uczeń może dostać dodatkowe oceny za wyjątkowy wkład pracy, zaangażowanie i zainteresowanie danym tematem,
- należy chwalić doceniać starania uczniów,
- treści wycieczki przekazywane w ciekawej i atrakcyjnej formie.

13. Przygotowanie do lekcji (jakie warunki powinny być spełnione, aby prawidłowo przeprowadzić lekcje):

- zapoznanie się przez nauczyciela ze scenariuszem lekcji, ze skryptem

14. Środki dydaktyczne:

- środki naturalne (obiekty sakralne, mury warowne, bramy itp.)

15. Materiały dydaktyczne:

- materiały do gry edukacyjnej,
- teksty źródłowe,
- test sprawdzający wiedzę,
- materiały podsumowujące,
- skrypt dla nauczyciela.

16. Słowniczek pojęć:

Zasadźca - organizator wsi lub miasta na podstawie wystawionego przez właściciela ziemi dokumentu lokacyjnego. Zazwyczaj zostawał sołtysem lub wójtem. Zajmował się organizowaniem prac mierniczych w obrębie zakładanej wsi lub miasta, tworzeniem miejsc do prowadzenia handlu oraz sprowadzaniem potrzebnych fachowców, na przykład rzemieślników oraz kupców.

Kolonizacja - tworzenie osad na terenach bezludnych lub słabo zaludnionych. Ze względu na pochodzenie osadników rozróżniamy kolonizację wewnętrzną - w obrębie własnego państwa i zewnętrzną - skierowaną ku krajom sąsiednim lub terenom zamorskim.

Przywilej lokacyjny - przywilej wydany przez podmiot lokujący (właściciela miasta, wsi), zapewniający zwolnienie od ciężarów prawa książęcego i nadający wspólnocie miejskiej z góry określone prawo.

Ława miejska - organ samorządu miejskiego, odpowiedzialny za orzecznictwo w sprawach sądowych, cywilnych i karnych. Na czele ław miejskich stał wójt. Ławy miejskie występowały tylko w miastach i mogli w nich zasiadać tylko mieszczanie.

Patrycjat - najzamożniejsza grupa mieszkańców miast, sprawująca władzę polityczną i ekonomiczną. Wchodzili w skład władz miejskich, korzystali z przywilejów. W miastach polskich byli często pochodzenia obcego, głównie niemieckiego. Prowadząc wystawny tryb życia często aspirowali do otrzymania szlachectwa.

Cech rzemieślniczy - organizacja zrzeszająca rzemieślników z jednej lub pokrewnych specjalności zawodowych. Cech zapewniał swoim członkom wyłączność produkcji w mieście. Pełnoprawnymi członkami cechu byli mistrzowie, jego prawom podlegali też ich uczniowie.

17. Przebieg lekcji:

Lp.	Czynności nauczyciela	Czynności uczniów	czas	Umiejętności kształcone w czasie lekcji
1.	Gra Nauczyciel tłumaczy zasady gry.	<i>Uczniowie słuchają, zadają pytania, wyjaśniają</i>	10 min.	Uczniowie nastawieni są na odbiór informacji.

		<i>wątpliwości.</i>		
2.	Nauczyciel prosi o podział na równe grupy (najlepiej 4 lub 5 osób).	<i>Uczniowie biorą udział w reorganizacji.</i>	3 min.	Uczniowie organizują pracę.
3.	Nauczyciel bierze udział w grze, stoi na jednym z punktów.	<i>Uczniowie biorą udział w grze. Mają do odwiedzenia 10 punktów charakterystycznych dla średniowiecznego Krakowa. Na poszczególnych punktach zapoznają się z treściami merytorycznymi i wykonują zadania.</i>	150 min.	Uczniowie pracują w zespole, dążą do osiągnięcia jak najlepszego wyniku, proponują proste rozwiązania i alternatywy.
4.	Nauczyciel prosi o prezentację wyników pracy, zbiera zadania, wyjaśnia, rozstrzyga spory, podlicza punktację, nagradza zwycięzców.	<i>Uczniowie prezentują wyniki gry.</i>	10 min.	Uczniowie dowodzą swoich rozwiązań, argumentują je, oceniają i prezentują.
5.	Zwiedzanie muzeum Nauczyciel zabiera uczniów do jednego z oddziałów Muzeum Historycznego Krakowa - Podziemia Rynku, na wystawę „Śladem europejskiej tożsamości Krakowa”.	<i>Uczniowie biorą udział w zwiedzaniu, zadają pytania, dyskutują.</i>	10 min.	Uczniowie nastawieni są na odbiór informacji.

Załącznik I

Karta pracy ucznia:

Punkt I	Na podstawie informacji rozwiąż krzyżówkę
	<div><div>1.</div><div>2.</div><div>3.</div><div>4.</div><div>5.</div><div>6.</div></div>
Pytania	<div><div>1.</div><div>2.</div><div>3.</div><div>4.</div><div>5.</div><div>6.</div></div> <div><p>1. Przywilej wyłączający terytoria lenników spod władzy urzędników króla. Mógł być sądowy lub ekonomiczny.</p><p>2. Zasiadał w ławie miejskiej.</p><p>3. Jedno z ciał rządzących miastem.</p><p>4. Człowiek, który w imieniu właściciela ziemi, na podstawie uzyskanego od niego przywileju lokacyjnego, zajmował się organizacją prac mierniczych w obrębie zakładanej lub przelokowywanej wsi, czy miasta, tworzeniem miejsc do prowadzenia handlu oraz sprowadzaniem potrzebnych fachowców.</p><p>5. Cechą charakterystyczną polskich procesów lokacyjnych na prawie niemieckim było nadawanie prawa miejskiego ... (odpowiedź podaj w mianowniku).</p><p>6. Organizowanie wsi i miast, przeważnie już istniejących, na podstawie przywileju opartego na prawie niemieckim.</p></div>

Punkt II	Rozwiąż quiz																																				
	<p style="text-align: center;">QUIZ:</p> <p>1. Kto lokował Kraków na prawie magdeburskim?</p> <table><tr><td>a. Władysław Herman</td><td>H</td></tr><tr><td>b. Bolesław Wstydlivy</td><td>A</td></tr><tr><td>c. Leszek Biały</td><td>P</td></tr></table> <p>2. Kto jest obecnie prezydentem Krakowa?</p> <table><tr><td>a. Józef Lassota</td><td>C</td></tr><tr><td>b. Ryszard Terlecki</td><td>J</td></tr><tr><td>c. Jacek Majchrowski</td><td>L</td></tr></table> <p>3. Jak miał na imię szewczyk z legendy?</p> <table><tr><td>a. Janek</td><td>Ł</td></tr><tr><td>b. Dratewka</td><td>B</td></tr><tr><td>c. Popiel</td><td>K</td></tr></table> <p>4. Która z legendarnych postaci nie wiąże się z Krakowem?</p> <table><tr><td>a. Król Krak</td><td>O</td></tr><tr><td>b. Bazyliśzek</td><td>E</td></tr><tr><td>c. Tatarzy</td><td>M</td></tr></table> <p>5. Która z postaci wiąże się z Krakowem?</p> <table><tr><td>a. Jan Muskata</td><td>R</td></tr><tr><td>b. Lech Wałęsa</td><td>T</td></tr><tr><td>c. Józef Glemp</td><td>Ó</td></tr></table> <p>6. Którzy z wielkich Polaków są pochowani na Wawelu?</p> <table><tr><td>a. Józef Piłsudski, Władysława Warnerczyk, Kazimierz Wielki</td><td>T</td></tr><tr><td>b. Czesław Miłosz, Piotr Skarga, Józef Piłsudski</td><td>Y</td></tr><tr><td>c. Władysław Jagiełło, Jadwiga Andegaweńska, Adam Mickiewicz</td><td>R</td></tr></table> <p>HASŁO: _ _ _ _ _</p> <p>Kim była postać z hasła?</p>	a. Władysław Herman	H	b. Bolesław Wstydlivy	A	c. Leszek Biały	P	a. Józef Lassota	C	b. Ryszard Terlecki	J	c. Jacek Majchrowski	L	a. Janek	Ł	b. Dratewka	B	c. Popiel	K	a. Król Krak	O	b. Bazyliśzek	E	c. Tatarzy	M	a. Jan Muskata	R	b. Lech Wałęsa	T	c. Józef Glemp	Ó	a. Józef Piłsudski, Władysława Warnerczyk, Kazimierz Wielki	T	b. Czesław Miłosz, Piotr Skarga, Józef Piłsudski	Y	c. Władysław Jagiełło, Jadwiga Andegaweńska, Adam Mickiewicz	R
a. Władysław Herman	H																																				
b. Bolesław Wstydlivy	A																																				
c. Leszek Biały	P																																				
a. Józef Lassota	C																																				
b. Ryszard Terlecki	J																																				
c. Jacek Majchrowski	L																																				
a. Janek	Ł																																				
b. Dratewka	B																																				
c. Popiel	K																																				
a. Król Krak	O																																				
b. Bazyliśzek	E																																				
c. Tatarzy	M																																				
a. Jan Muskata	R																																				
b. Lech Wałęsa	T																																				
c. Józef Glemp	Ó																																				
a. Józef Piłsudski, Władysława Warnerczyk, Kazimierz Wielki	T																																				
b. Czesław Miłosz, Piotr Skarga, Józef Piłsudski	Y																																				
c. Władysław Jagiełło, Jadwiga Andegaweńska, Adam Mickiewicz	R																																				

Zadanie III	Na podstawie przeczytanych informacji uzupełnij tekst z lukami.
	<p>Lokowanie miasta na prawie niemieckim.</p> <p>Warunkiem nadania prawa miejskiego był immunitet zwany, wydany przez władcę zapewniający zwolnienie od ciężarów prawa książęcego i nadający wspólnocie miejskiej określone prawo. Następnie pojawiał się, który odpowiadał za sprowadzenie osadników oraz zorganizowanie gminy miejskiej. Po otrzymaniu przywileju lokacyjnego przystępowano do wyznaczania obszaru, jaki miało zająć miasto. Wytaczano (<i>centralne miejsce w mieście</i>), oraz parcele, które były do nich prostopadłe. Każdy osadnik otrzymywał (<i>ilość</i>) parcelę, za którą płacił czynsz określony w dokumencie lokacyjnym. Mieszczanie otrzymywali okres wolny od świadczeń, zwany Pozycja zasadzcy była bardzo mocna, ponieważ z reguły otrzymywał stanowisko, co wiązało się z licznymi przywilejami ekonomicznymi. Spośród licznych przywilejów do najważniejszych należały: posiadanie co (<i>ilość</i>) parceli, otrzymywał prawo do zakładania,,, oraz prawo pobierania jednej trzeciej kar sądowych. Po udanej akcji lokacyjnej, wójt stawał się majątnym człowiekiem.</p>
Zadanie IV	Uzupełnij podpisy pod obrazkami
	 <p>1. Co to jest i jaką pełniło funkcję?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

2. Co to jest i gdzie się znajduje?

3. Jak nazywa się ta baszta?

4. Co to jest i jaką pełniło funkcję?

.....

.....

.....

.....

